

## מתווה להוראת חומש שמות, תשפ"ז

בעז"ה במהלך השנה, לפי סדר הלמידה, יתפרסמו באתר דפים מלווי למידה והדרכה ממוקדת לכל פרק בהתאמה לתכנית שלפניכם ולמיומנויות הנדרשות.

### המיומנויות הנדרשות בכיתה ח:

- דפדוף והתמצאות
- איתור פרטים (למיומנות זו שלושה חלקים)
- אפיון דמות
- השוואה (שלב א)

מסמכי ההנחיה להקניית מיומנויות מופיעים בפורטל. קישור למסמכי המיומנויות: [מסמכי מיומנויות](#)

עמודת רעיונות גדולים: חשוב לכוון את ההוראה על פי רעיון גדול. אפשר לבחור את אחד הרעיונות המופיעים כאן או רעיון אחר.

המתווה מותאם לשעתיים עד שלוש בשבוע (מתוך מודעות להבדלים במספר השעות בין בתי הספר). התכנית מציגה מסגרת זמן ללימוד הפרקים. כל מורה יתאים את

מספר השיעורים לפרק לפי מספר השיעורים שיש לו בשבוע.

השורות האפורות: פרקים שנכללים בתוכנית הלימודים, אך לא במיקוד הלמידה. במבחן המפמ"ר לא יהיו שאלות על פרקים אלו.

בתי ספר שלהם מספר גבוה יותר של שעות מוזמנים להרחיב ולהעמיק וכן במידת האפשר ללמד את הפרקים המסומנים בשורות האפורות, ובלבד שישמרו על תכנון

ההספק השנתי לפי חודשים, המפורט בכותרות.

| נושאים עיקריים בפרק                                                                                                               | פירושי רש"י נדרשים                                                                                                             | רעיונות גדולים ביחידות ההוראה                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>הקדמה לחומש, שיעבוד מצרים ומינוי משה - פרקים א-ה: 8 עד 12 שיעורים. עשרת המכות - פרקים ו-יא: 2 עד 3 שיעורים [אלול עד חשוון]</b> |                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                           |
| א                                                                                                                                 | - הירידה למצרים - ממשפחה לעם<br>- תגובת המצרים, הדרגה בגזירות של פרעה<br>- המיילדות- המעשה, המניע השכר                         | מאמץ אנושי (אתערותא דלתתא) עשוי לעורר התערבות אלוקית (אתערותא דלעילא).<br><br>דמויות שונות בפרשה מתגלות באומץ לב, באכפתיות, ובמסירות נפש למען עם ישראל ועלינו ללמוד מהן.<br><br>לאורך ההיסטוריה נדרשת השגחה ייחודית של ה' כדי להבטיח את קיומו של עם ישראל |
| ב                                                                                                                                 | - הצלתו של משה:<br>אם משה, בת פרעה, מרים<br>- דמותו של משה כפי שהיא עולה מפרק ב,<br>- ה' שומע את שוועת העם                     |                                                                                                                                                                                                                                                           |
| ג, א - י                                                                                                                          | - מעמד הסנה                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                           |
| ג, יא - ד, יב<br>בכלליות                                                                                                          | - טענות משה ותשובות ה' בדו שיח – בכותרות (אין חובה ללמד מתוך הפסוקים)                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                           |
| ד, יג - יז                                                                                                                        | - טענת משה האחרונה ותשובת ה'                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                           |
| ה                                                                                                                                 | (טז) -יהיה לך לפה - למליץ (=למתרגם), לפי שאתה כבד פה.<br>(טז) -לאלוהים                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                           |
|                                                                                                                                   | (ו)- הנוגשים<br>(ח) -ואת מתכונת הלבנים – עד המילים: "העבודה עליהם".<br>(יד) -ויכו שטרי בני ישראל - עד המילים "את עושי המלאכה". |                                                                                                                                                                                                                                                           |

| נושאים עיקריים בפרק                                                                                                                                                                                           | פירושי רש"י נדרשים                                                                                                                                                                                         | רעיונות גדולים ביחידות ההוראה                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>ו - יא בכלליות</p> <p>-מבט כללי על המכות ומטרתן.<br/> <b>נושא זה לא יופיע במבחן מפמ"ר תשפ"ז</b></p>                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                            | <p>למכות מצרים והניסים במדבר - מטרות:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- להגדיל את שמו של ה' בעולם</li> <li>- להגדיל את אמונת עם ישראל בה' ובכוחו</li> </ul> |
| <b>פרקים יב-טו: יציאת מצרים- 8 עד 12 שיעורים [כסלון]</b>                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                        |
| <p>יב, א - לו</p> <p>- פסוקים א – כז:<br/> הציוויים על פסח מצרים ופסח דורות<br/> - כח: קיום פסח מצרים<br/> - פסוקים כט – לו: מכת בכורות ויציאת מצרים</p>                                                      | <p>(יא) -<b>פסח הוא לה'</b> - עד המילה "נמלט"<br/> (יג) - <b>והיה הדם לכם לאת</b><br/> - <b>וראיתי את הדם</b></p>                                                                                          | <p>בנוסף לניסים הגדולים, בני ישראל נדרשים לעשות מעשים (מצוות) על מנת להיות נכונים לצאת ממצרים.</p>                                                                     |
| <p>יג</p> <p>א – טז:<br/> מצוות זכר ליציאת מצרים:<br/> - קידוש הבכורות<br/> - מצוות הפסח וחג המצות<br/> - מצות סיפור יציאת מצרים<br/> - מצות תפילין<br/> (שימו לב שחלק מהמצוות מופיעות פעמיים לאורך הפרק)</p> | <p>(ה)-<b>את העבודה הזאת- רק המילים:</b> "של פסח".<br/> (ח) -<b>בעבור זה</b><br/> (ט)- <b>והיה לך לאות</b> – עד המילה "ובזרוע".</p>                                                                        | <p>לזכרון יציאת מצרים יש נוכחות יום-יומית בחיינו כיהודים, והוא מהווה בסיס אמוני לקיומנו כעם.</p>                                                                       |
| <p>יז – כב:<br/> - מסלול היציאה ממצרים<br/> - העלאת עצמות יוסף<br/> - תפקידי עמוד האש ועמוד הענן</p>                                                                                                          | <p>(יז)- <b>כי קרוב</b> – עד המילה "למצרים".<br/> (כב)- <b>לא ימיש</b></p>                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                        |
| <p>יד</p> <p>- חזרת ישראל וחנייתם ליד הים<br/> - רדיפת מצרים<br/> - צעקת בני ישראל<br/> - שלבי הישועה בקריעת ים סוף</p>                                                                                       | <p>(ד) - <b>ואכבדה בפרעה</b> - עד המילים "מתגדל ומתכבד".<br/> (ה) - <b>ויוגד למלך מצרים</b><br/> [להבנת הפירוש: איקטורין = מרגלים]<br/> (יט) - <b>ויסע עמוד הענן</b><br/> (כ) - <b>ויהי הענן והחשך</b></p> |                                                                                                                                                                        |

| נושאים עיקריים בפרק                                             | פירושי רש"י נדרשים                                                                                                                                          | רעיונות גדולים ביחידות ההוראה                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                 | - ויאר את הלילה                                                                                                                                             |                                                                                                                                               |
| טו, א-כא                                                        | - שירת הים<br>מומלץ ללמד בשיעור אחד                                                                                                                         |                                                                                                                                               |
| <b>פרקים טו-יז: הכניסה למדבר - 6 עד 9 שיעורים [טבת]</b>         |                                                                                                                                                             |                                                                                                                                               |
| טו, כב-כז                                                       | - הנס והמצוות במרה                                                                                                                                          | הנסיונות והניסים מעבירים את עם ישראל תהליך שמכשיר את העם לקבלת התורה                                                                          |
| טז                                                              | - התלונה על הרעב<br>- נס המן<br>- מצוות המן והנסיונות הכרוכים בהן<br>- המן לדורות                                                                           | קש"י המדבר, כמו גם קש"י החיים, יוצרים תהליך שמעצים את כוחות הנפש ואת האמונה בה'                                                               |
| יז                                                              | - מסה ומריבה<br>- מלחמת עמלק                                                                                                                                | הנפש ואת האמונה בה'<br>בקשה מוצדקת מה' היא מעשה ראוי, ואילו תלונה על ה' אינה מעשה ראוי.<br>ההבדל בין השניים הוא דק ואפשר לזהותו בסגנון הדיבור |
| <b>פרקים יח - כ: מעמד הר סיני - 5 עד 7 שיעורים [עד טו בשבט]</b> |                                                                                                                                                             |                                                                                                                                               |
| יח                                                              | ביקור יתרו<br>עצת יתרו                                                                                                                                      | מעמד הר סיני שהוא שיא רוחני יחידאי בתולדות עם ישראל, דרש תהליך של הכנה והיה מלווה בתופעות ניסיות חד פעמיות החורגות מהטבע.                     |
| יט, יד-יט                                                       | - רקע למעמד הר סיני                                                                                                                                         |                                                                                                                                               |
| כ, א-יז<br>(בחלק מהחומשים<br>עד פס' יח)                         | - זיהוי עשרת הדברות בלשון הכתוב<br>- כיצד מקיימים כל דיבר<br>- יראת אלוקים על העם                                                                           | להיות עם ה' - עם סגולה, זו זכות גדולה ומחוייבות גדולה.                                                                                        |
|                                                                 | (ח/ז) - זכור - עד המילה: "נאמרו".<br>(י/א) - ברך, ויקדשהו<br>(יב/ג) - לא תגנוב - רק המילים: בגונב נפשות הכתוב מדבר, לא תגנובו (ויקרא י"ט: "א) - בגונב ממון. |                                                                                                                                               |

| נושאים עיקריים בפרק                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | פירושי רש"י נדרשים                                                                                                                                                                                                              | רעיונות גדולים ביחידות ההוראה                                                                        |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                 | מעמד הר סיני הוא הבסיס האמוני לתורה משמים.                                                           |  |
| <b>פרשת משפטים: פגיעה באדם וברכוש (מצוות נבחרות): 9 עד 12 שיעורים [עד אמצע אדר א']</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                      |  |
| <p>כא, כב, כג לפי פירוט הפסוקים בעמודת הנושאים העיקריים בפרק</p> <p><b>הקדמה לפרשת משפטים:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- הבנת המקום והזמן (לאחר מעמד הר סיני משה עולה להר, שומע את סוף פרשת יתרו ורוב פרשת משפטים ויורד באותו יום. למחרת נערך טקס כריתת הברית (פרק כד) ואז בסוף פרשת משפטים משה עולה לארבעים יממות שבסופם חטא העגל)</li> <li>- הבנת מבנה הלכתי השונה ממבנה סיפורי לימוד באופן חווייתי, האירועים נוגעים לחיי המעשה</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                 | פרטי הלכות ובהן המחויבות שבין אדם לחברו, הם חלק בלתי נפרד מהברית שנכרתה בין עם ישראל לקב"ה בהר סיני. |  |
| <p>פרק כא:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- יב- יד: דיני הורג אדם</li> <li>- טו-יז: חייבי מיתה שלא הרגו</li> <li>- ארבעה אבות נזיקין – ידע כללי</li> <li>- פרק כא פסוקים לג-לד: בור</li> <li>- פרק כב פסוק ה: אש</li> <li>- פרק כג</li> <li>- פסוקים ד- ה: השבת אבדה ופריקה</li> <li>- פסוקים ט- יב: מצוות שטעמן חברתי</li> <li>- פסוקים יד-יז: שלושה רגלים</li> </ul>                                                                              | <p>פרק כג:</p> <p>(ה) - <b>וחדלת מעזוב לו</b></p> <p>- <b>עזב תעזוב עמו</b> - <u>רק המילים</u>: "עזיבה זו לשון עזרה"</p> <p>- <b>עזוב תעזוב עמו</b> – "לפרק המשא."</p> <p>(טז) - <b>וחג הקציר</b></p> <p>- <b>וחג האסיף</b></p> | לאדם יש אחריות גם כלפי גופו, נפשו וכבודו של האדם האחר                                                |  |

| פרקים לב, לד: חטא העגל - 6 עד 9 שיעורים [אדר ב- ניסן] |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| לא , יח –<br>לב כולו                                  | - חטא העגל<br>- דברי ה' ותפילת משה<br>- שבירת הלוחות, טיפול בעגל ובחוטאים<br>- תפילת משה השניה ותשובת ה'                                                                                                                      | <b>פרק לב:</b><br>(ב) - באזני נשיכם<br>(ה) - ויבן מזבח<br>- ויאמר חג לה' מחר – עד המילה:<br>"פשוטו". | להבנת הרקע לחטא העגל:<br>מאורעות גדולים משאירים רושם בנפש האדם, אך כדי לבסס שינוי נדרש תהליך ממושך.<br>עולם הרוח והנפש נזקק לביטוי גם בדברים מוחשיים<br>מנהיג גדול מתגלה בהתמודדות שלו במיוחד בשעות משבר |
| לד<br>א-י                                             | - הכנות ללוחות שניים,<br>- התגלות ה' בי"ג מידות<br>- תפילת משה ותחילת תשובת ה'<br>(החל מפס' י"א מופיע פירוט הברית –אין חובה ללמד)                                                                                             |                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                          |
|                                                       | (הפרקים למבחן - עד לכאן)                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                          |
| פרקי המשכן - 6 עד 9 שיעורים [אייר- סיון]              |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                          |
| כ"ה - ל"א,<br>ל"ה - מ                                 | - מטרת הקמת המשכן<br>- היכרות עם מבנה המשכן, הכלים – ממה עשויים ותפקידיהם, מיקום כל כלי במשכן.<br>- היכרות עם בגדי הכהונה ותפקידי הבגדים הנזכרים בפסוקים.<br>- התגייסות העם לתרומות למשכן<br>- הקמת המשכן והענן מכסה את המשכן |                                                                                                      | פרטי הציוויים על הכלים והחומרים שמהם הם עשויים, מגלמים רעיונות רוחניים עמוקים.<br>להשתתפות הפעילה של בני ישראל בתרומות למשכן ובהכנת הכלים יש חלק משמעותי בהשראת השכינה במשכן ובמציאות.                   |